

Praktické cvičení č. 7.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a Státním rozpočtem ČR InoBio – CZ.1.07/2.2.00/28.0018

Cvičení 7. - Pletiva vodivá

Typy cévních svazků

1. **Koncentrické** - dřevostředné (*Dryopteris filix-mas* (L.) Schott
- kaprad' samec, příčný řez)
  2. **Kolaterální** a) uzavřené (*Zea mays* L. - kukuřice setá,
příčný řez stonkem)
b) otevřené (*Aristolochia durior* Hill - podražec dřevnatý,
příčný řez stonkem)
  3. **Bikolaterální** (*Cucurbita* L. sp. - tykev, příčný řez stonkem)
  4. **Radiální** (viz. úkoly KOŘEN)
- U všech preparátů provést barvení floroglucinolem + HCl,
lignifikované části zčervenají)
5. Ztenčenininy a ztluštěnininy buněčných stěn vodivých elementů dřeva
    - dvůrkaté ztenčenininy (*Pinus sylvestris* L. - borovice lesní, trvalý preparát, radiální řez stonkem)
    - ztluštěnininy (*Taxus baccata* L. - tis červený, podélný řez dřevní částí stonku)

LÝKO (FLOÉM)

Základní vodivé elementy:

sítkové buňky (kaprad'orosty, r. nahosemenné)

bílkovinné buňky (nahosemenné r.)

články sítkovic → sítkovice (krytosemenné r.)

průvodní buňky sítkovic (krytosemenné r.)

Doprovodné elementy:

lýkový parenchym, parenchym paprsků, lýková vlákna

DŘEVO (XYLÉM)

Základní vodivé elementy:

tracheidy = cévice (kaprad'orosty, nahosemenné + krytosemenné r.)

tracheální články → tracheje = cévy (r. krytosemenné)

Doprovodné elementy:

dřevní parenchym, parenchym paprsků, dřevní vlákna (libriform)

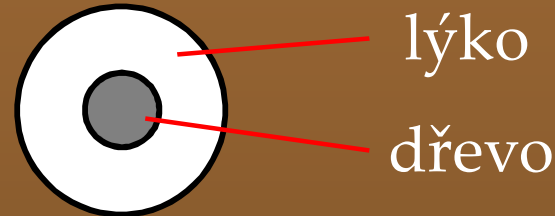
Typy cévních svazků

1. **koncentrické** – nejjednodušší, uzavřené (u některých kaprad'orostů, někt. jednoděložných, výjimečně u dvouděložných)

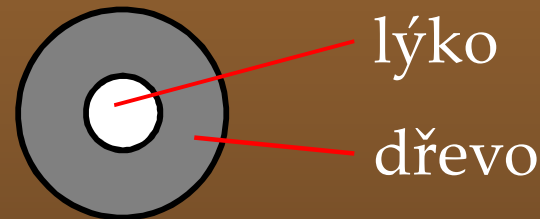
a) **hadrocentrické** (dřevostředné)

lýko (floém)

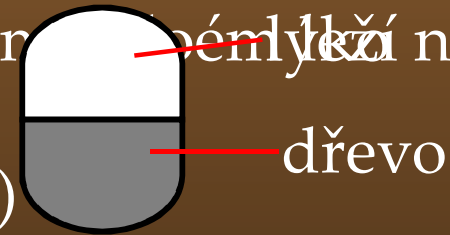
dřevo (xylém)

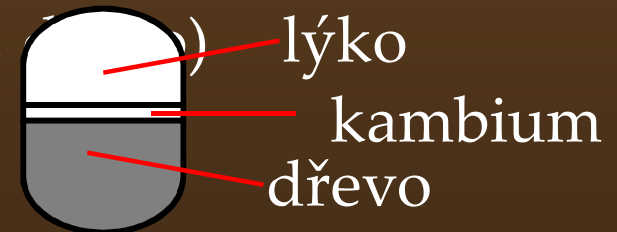
b) **leptocentrické** (lýkostředné)

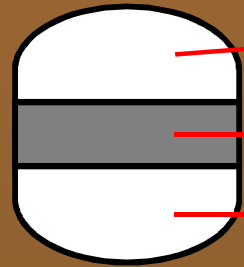
2. **kolaterální** – nejčastěji se vyskytují, xylém na téže poloměru, floém směrem odstředivým
- uzavřené – nemají kambium (lýko, dřevo)

- otevřené – mají kambium (lýko, kambium, dřevo)

3. **bikolaterální** – 2 lýkové části, 1 dřevní (tykvovité, lilkovité) –, uzavřené, otevřené

lýko

dřevo

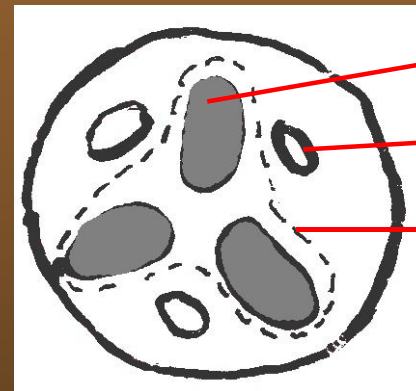
lýko

4. **radiální** – lýkové a dřevní části se střídají (v kořenech)

monoarchní 1+1

diarchní 2+2...

polyarchní (u jednoděložných)

dřevo

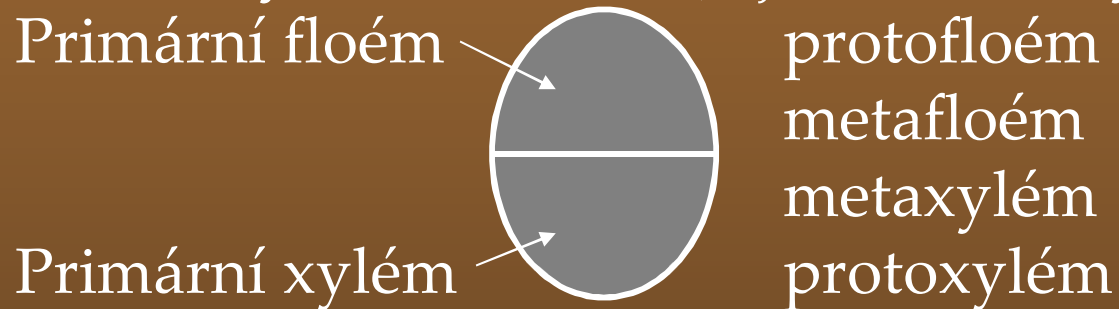
lýko

kambium

Vznik cévních svazků

-z prokambia – jeho diferenciací vzniká primární meristém
= primární floém a primární xylém

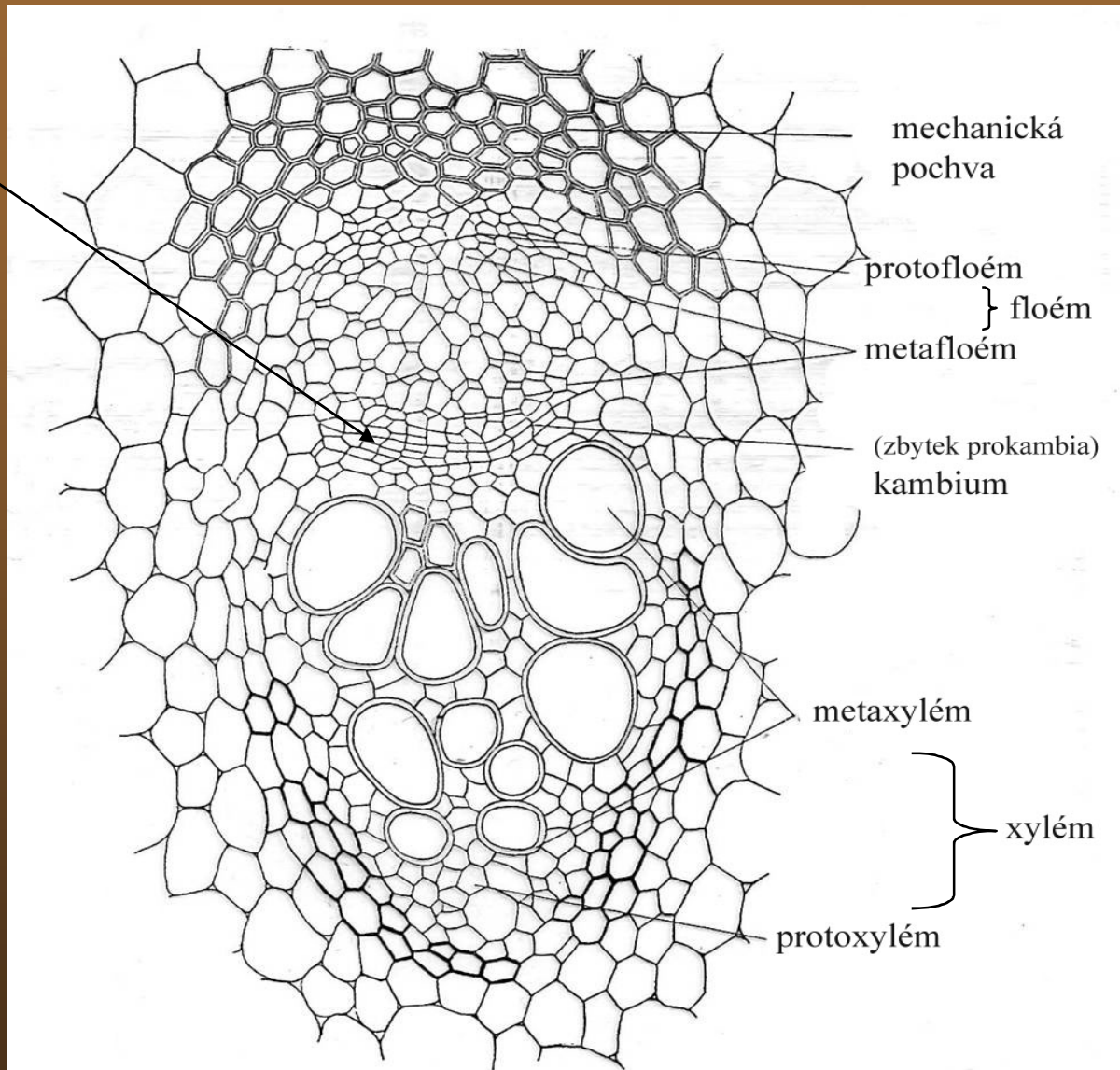
Uzavřený cévní svazek (u jednoděložných)

Část prokambia zůstává zachována a dává vznik sekundárnímu meristému kambiu → otevřený cévní svazek

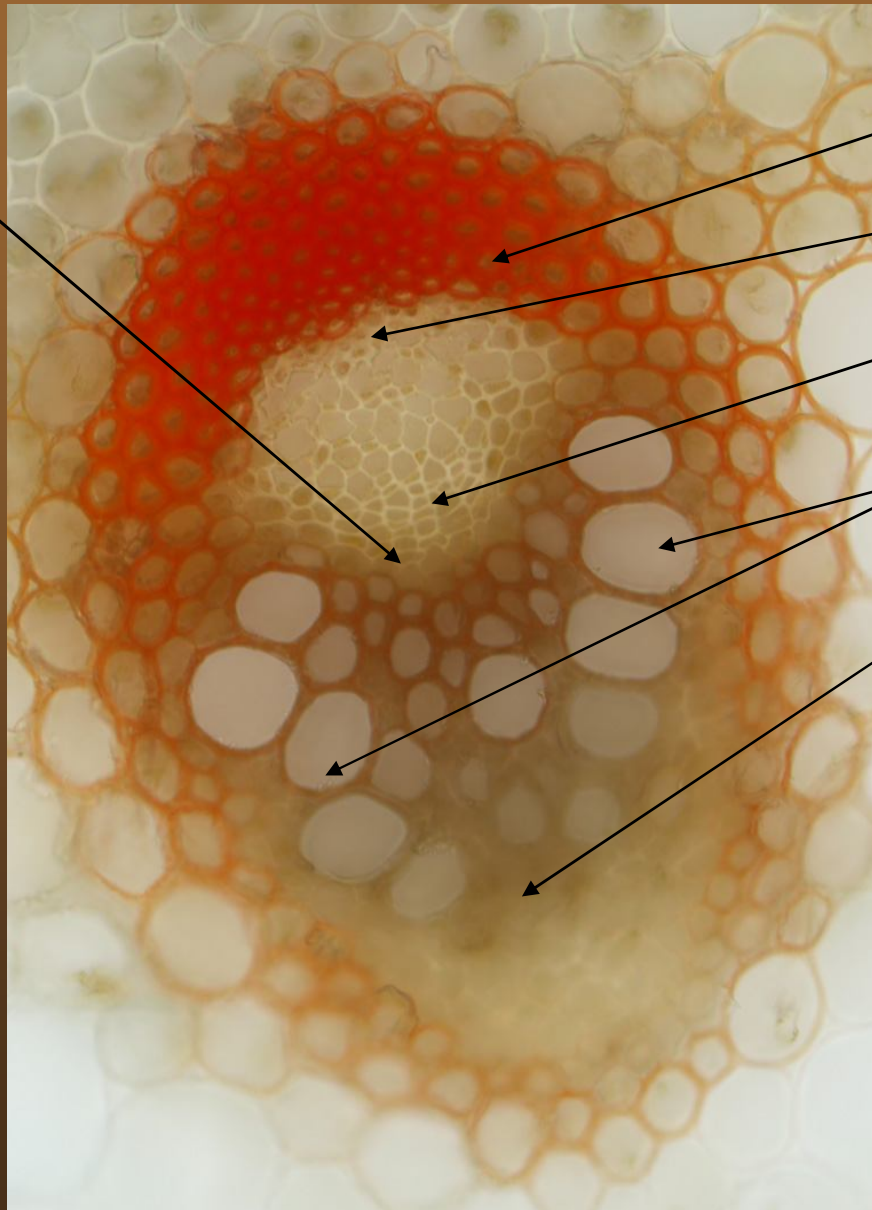
Kolaterální svazek cévní otevřený – stonek pryskyřníku (*Ranunculus*) - příčný řez

Počátek tvorby kambia

Kolaterální svazek cévní otevřený – stonek pryskyřníku (*Ranunculus*) - příčný řez

Počátek tvorby kambia

mechanická pochva

protofloém

metafloém

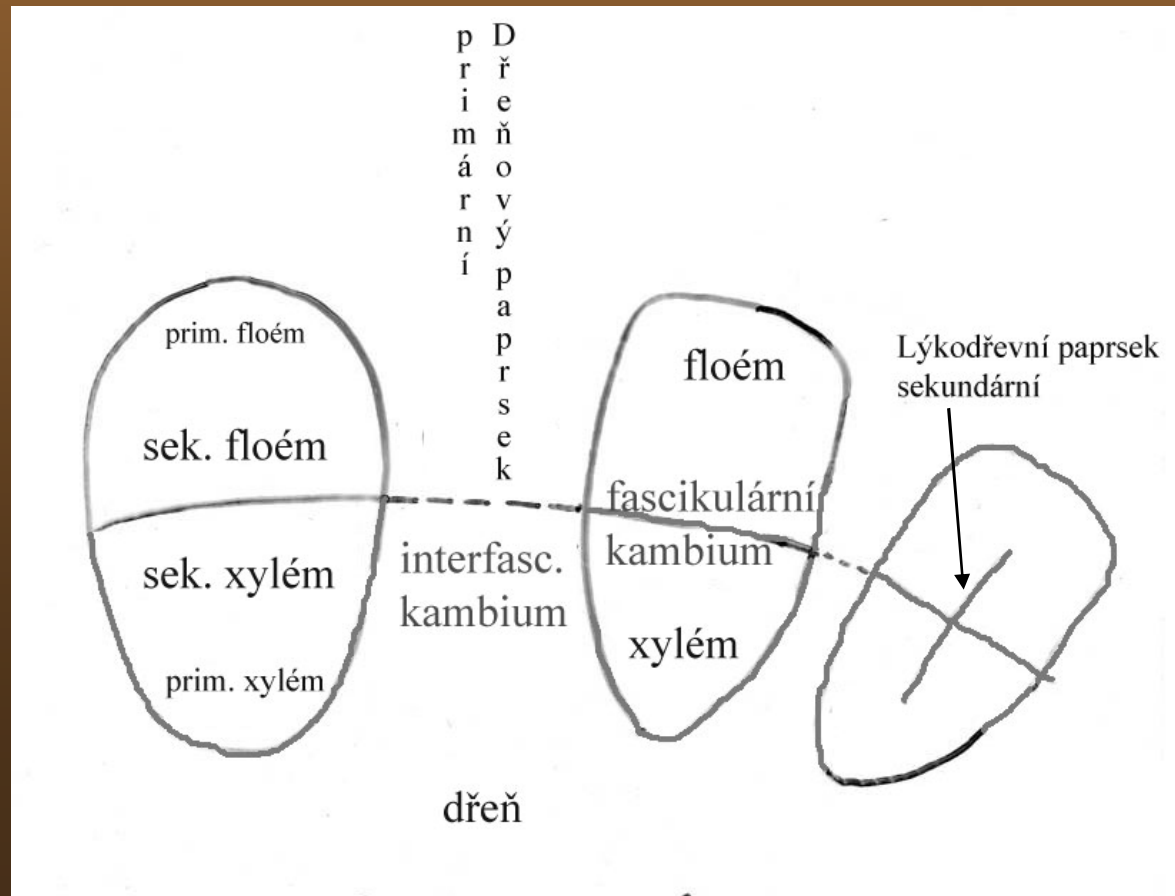
metaxylém

protoxylém

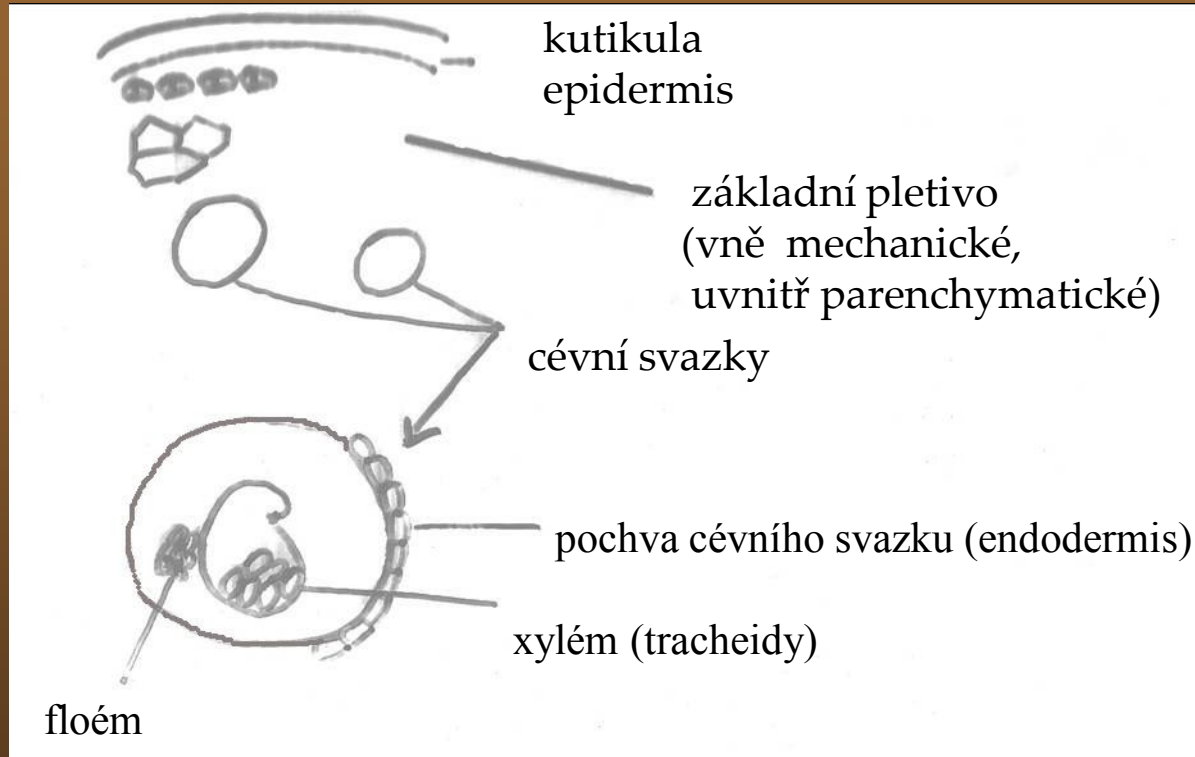

- U druhotně tloustnoucích rostlin – sek. meristém - kambium
- fascikulární, interfascikulární vytváří – sek. xylém (deuteroxylém)
  - sek. floém (deuterofloém)
  - prim. dřevové paprsky
  - sek. lýkodřevní paprsky

Koncentrický – dřevostředný (hadrocentrický) cévní svazek

Kaprad' samec (*Dryopteris filix-mas*)

Koncentrický – dřevostředný (hadrocentrický) cévní svazek

Kaprad' samec (*Dryopteris filix-mas*)

epidermis

základní pletivo
(vně mechanické,
uvnitř parenchym.)

cévní svazek

pochva cévního
svazku
(endodermis)

xylém (tracheidy)

floém

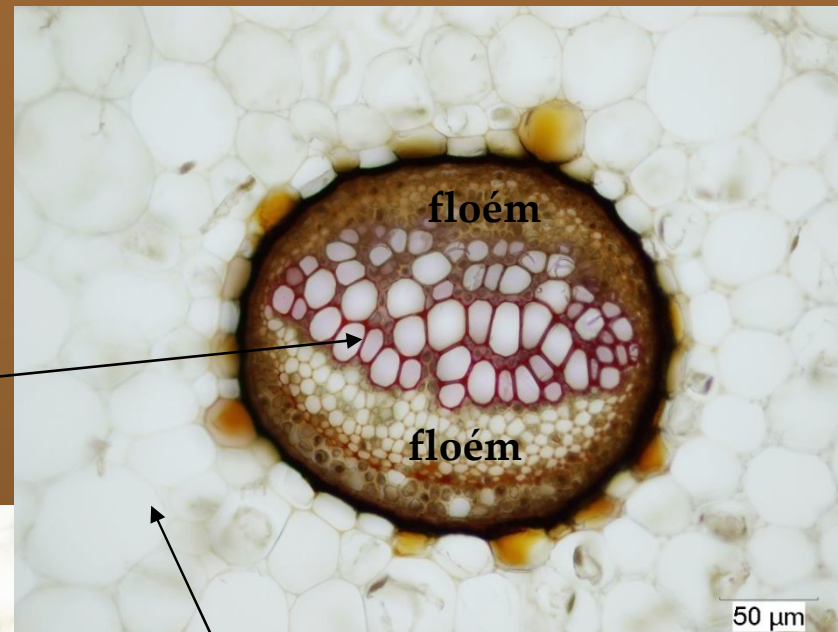
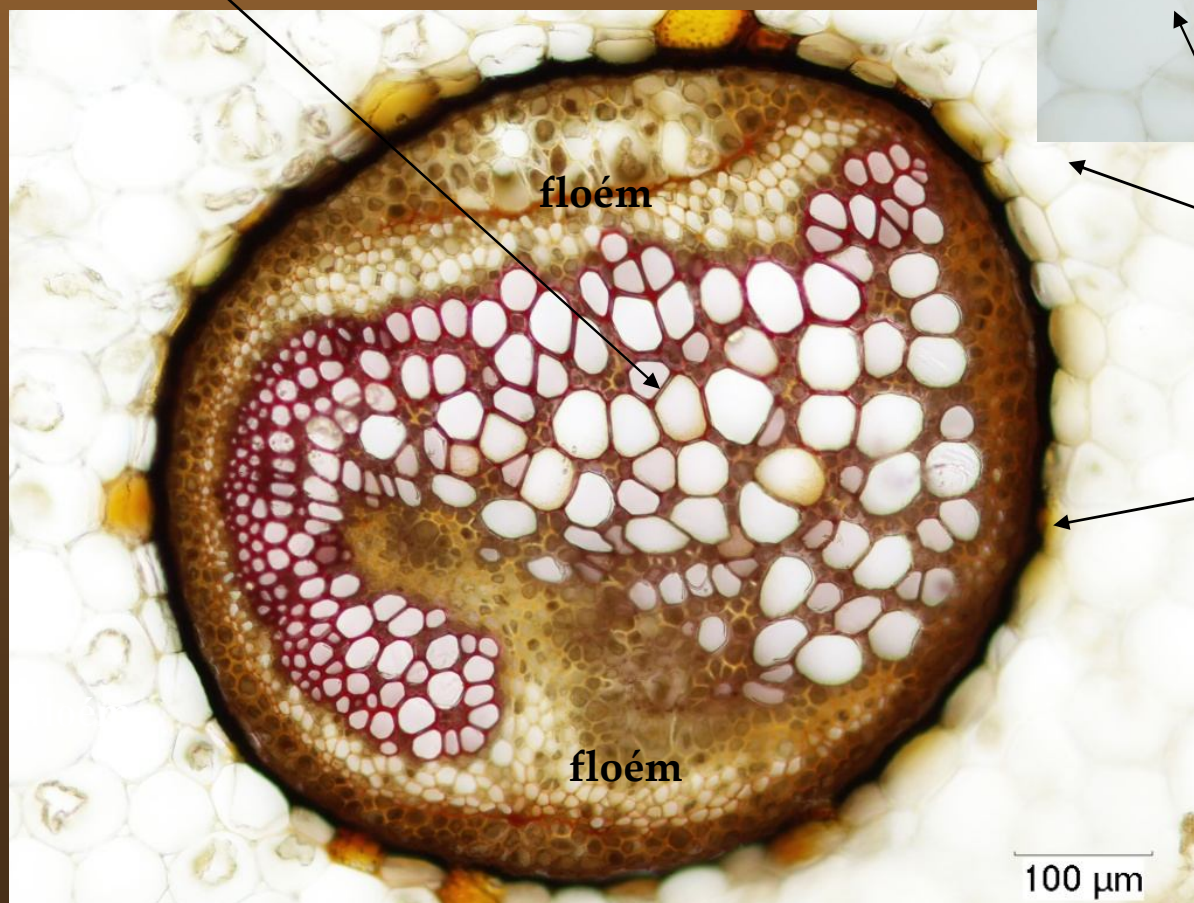

200 μm

Koncentrický – dřevostředný (hadrocentrický) cévní svazek

Kaprad' samec (*Dryopteris filix-mas*)

xylém (tracheidy)

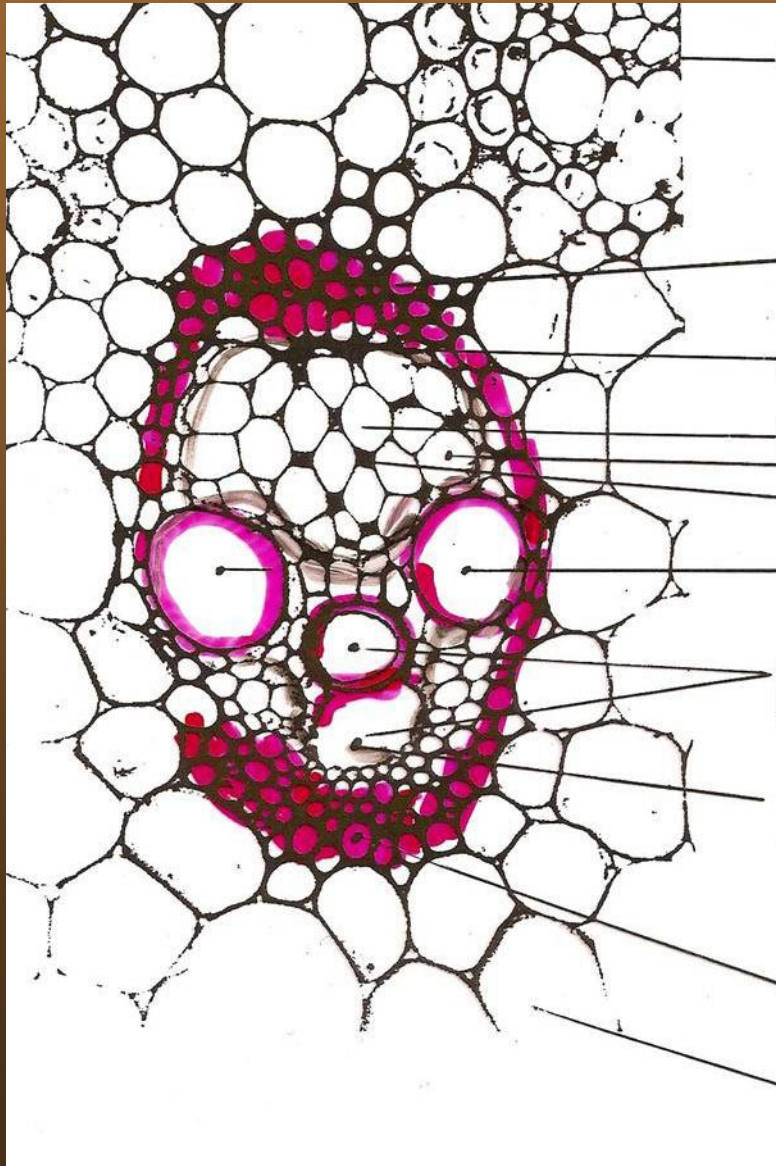
základní pletivo
(vně mechanické,
uvnitř parenchym.)

pochva cévního
svazku
(endodermis)

Kolaterální cévní svazek – uzavřený (nemá sek. meristém – kambium)

Zea mays (kukuřice setá) – příčný řez stonkem

u jednoděložných r. jsou ve stonku cévní svazky roztroušené

základní pletivo
parenchymatické

sklerenchymatická pochva

protofloém } floém
metafloém }

sítkovice

průvodní buňky sítkovic

metaxylém (char. 2 velké
tracheje)

protoxylém (kruhovitě
ztluštění cév)

intercelulára (rhexigenní)

sklerenchymatická pochva

základní pletivo
parenchymatické

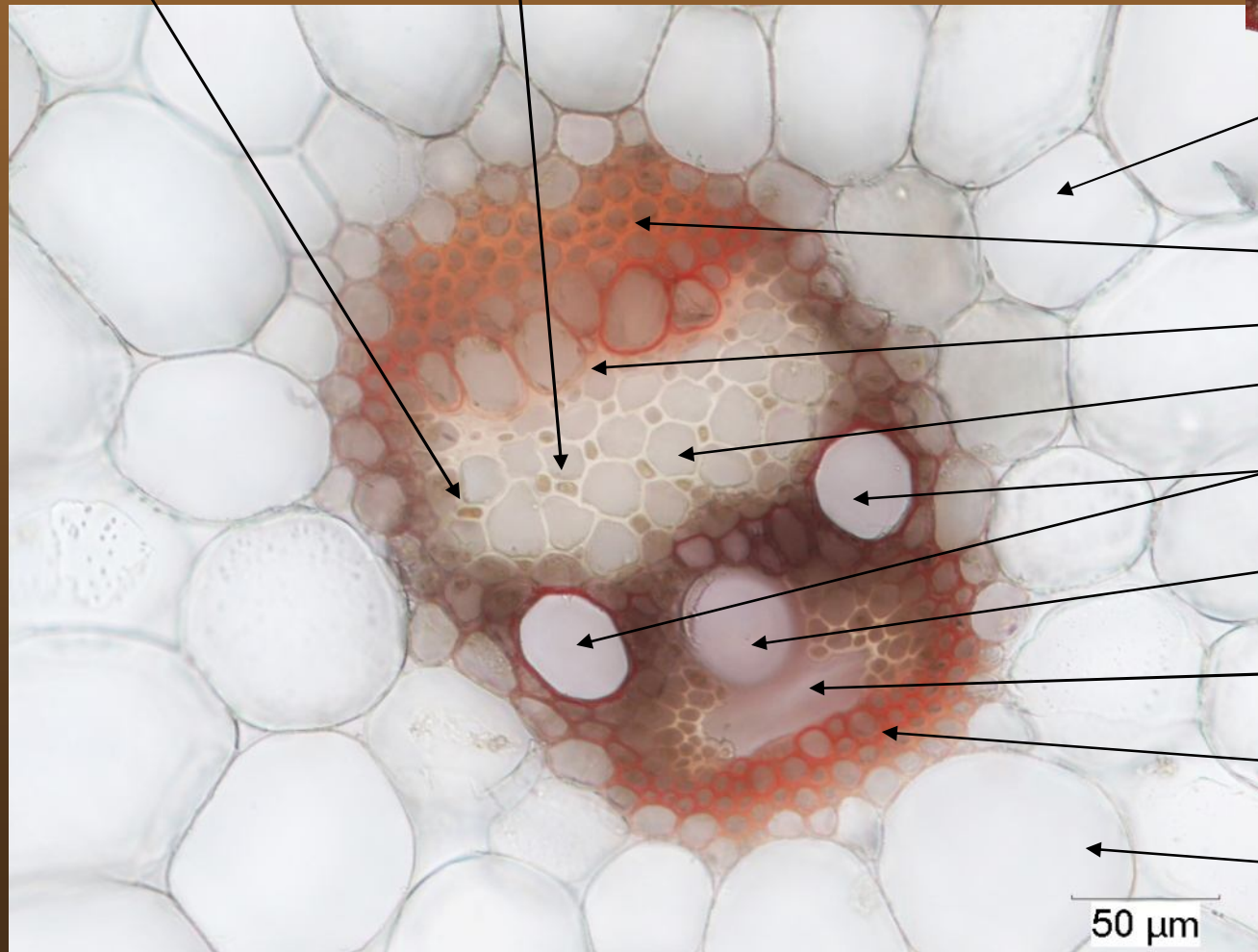
Kolaterální cévní svazek – uzavřený (nemá sek. meristém – kambium)

Kukuřice setá (*Zea mays*) – příčný řez stonkem, cévní svazky roztroušené

průvodní buňky sítkovic

sítkovice

základní pletivo
parenchymatické

sklerenchymatická pochva

protofloém } floém
metafloém }

metaxylém } xylém
(char. 2 velké
tracheje)

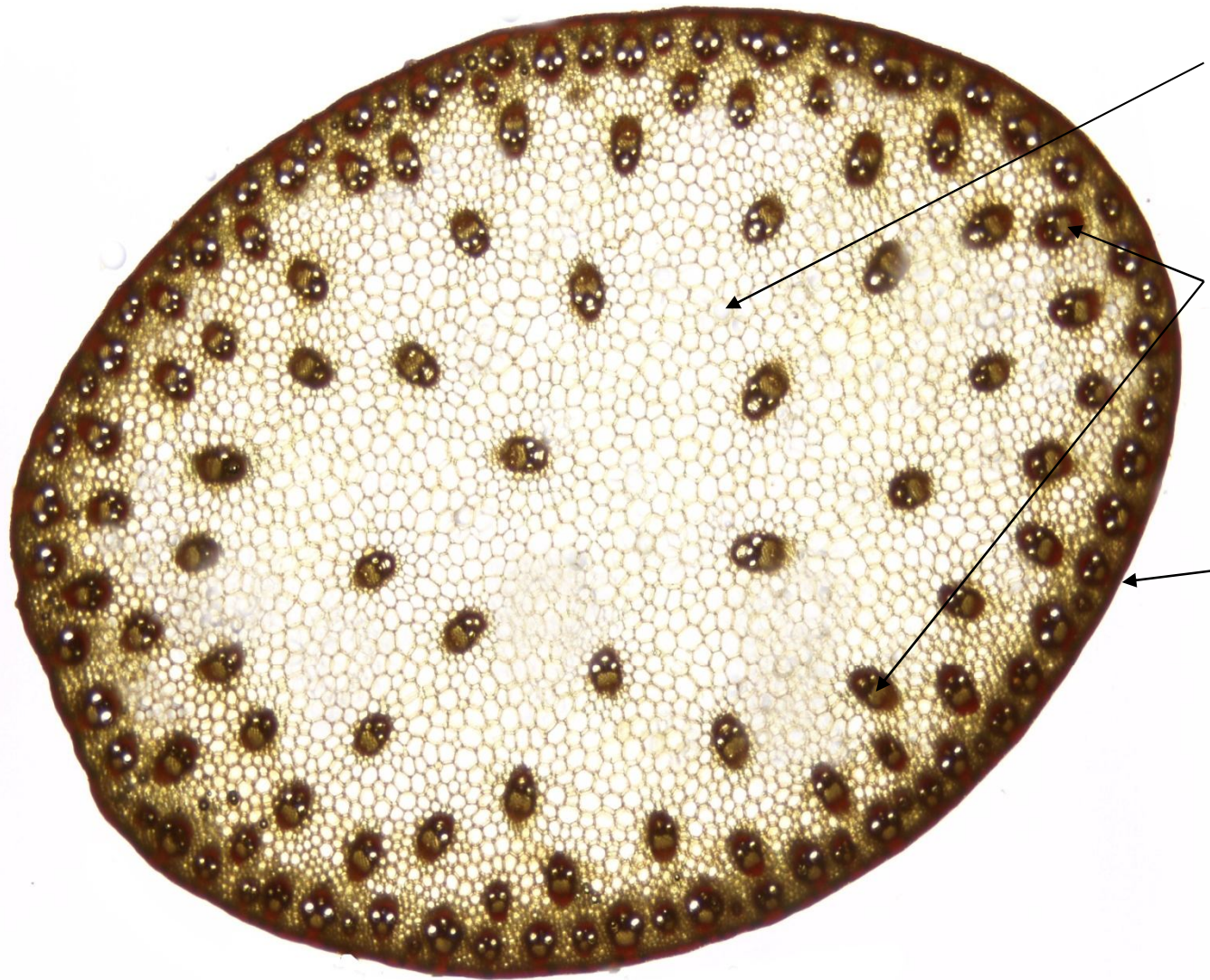
protoxylém (kruhové
ztluštění cév)

intercelulára (rhexigenní)

sklerenchymatická pochva

základní pletivo
parenchymatické

Kolaterální cévní svazky uzavřené, roztroušené
Kukuřice setá (*Zea mays*)- jednoděložná rostlina - př. řez stonkem

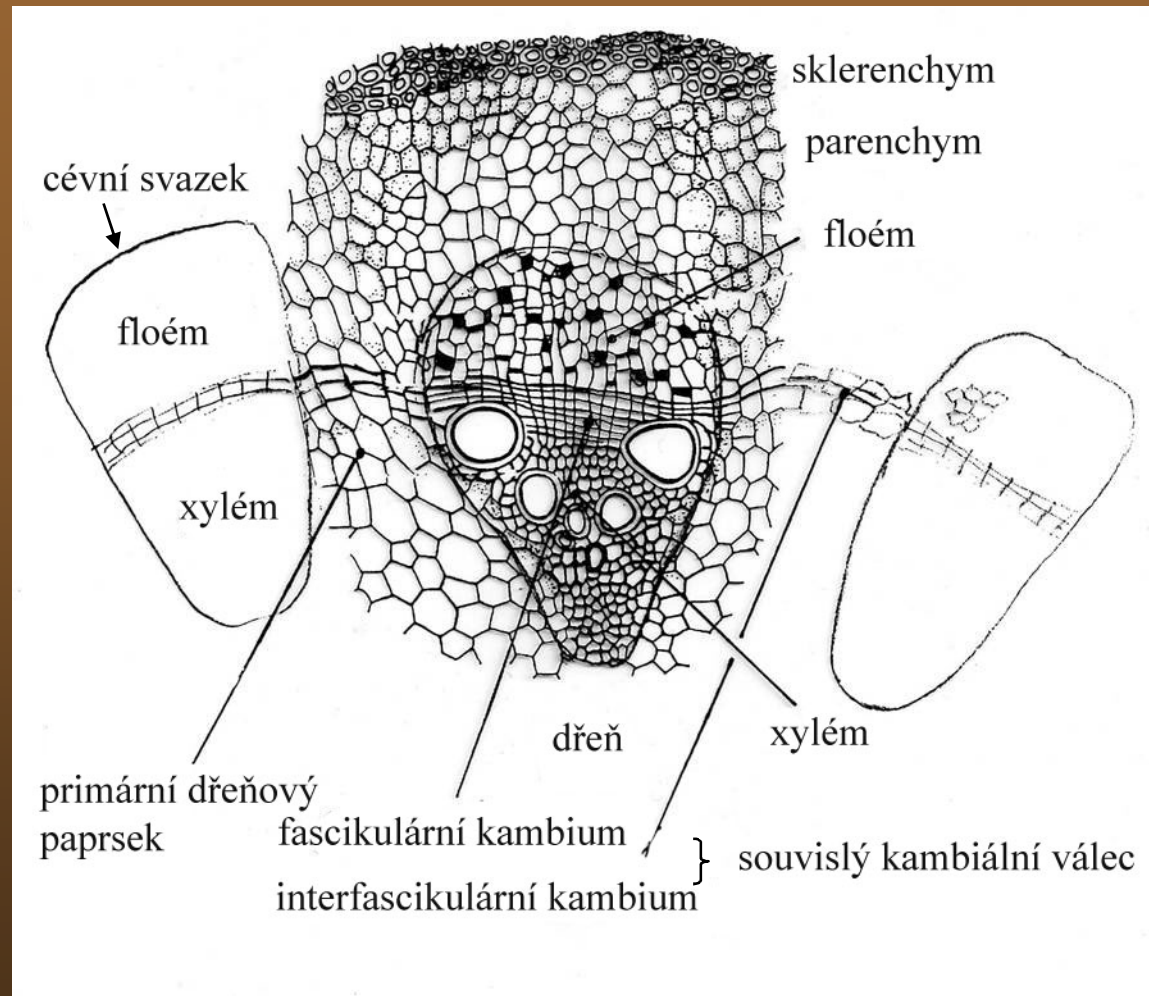
parenchym základního
pletiva

cévní svazky kolaterální
(uzavřené), roztroušené

epidermis a kutikula

Kolaterální cévní svazek – otevřený (má sek. meristém – kambium)

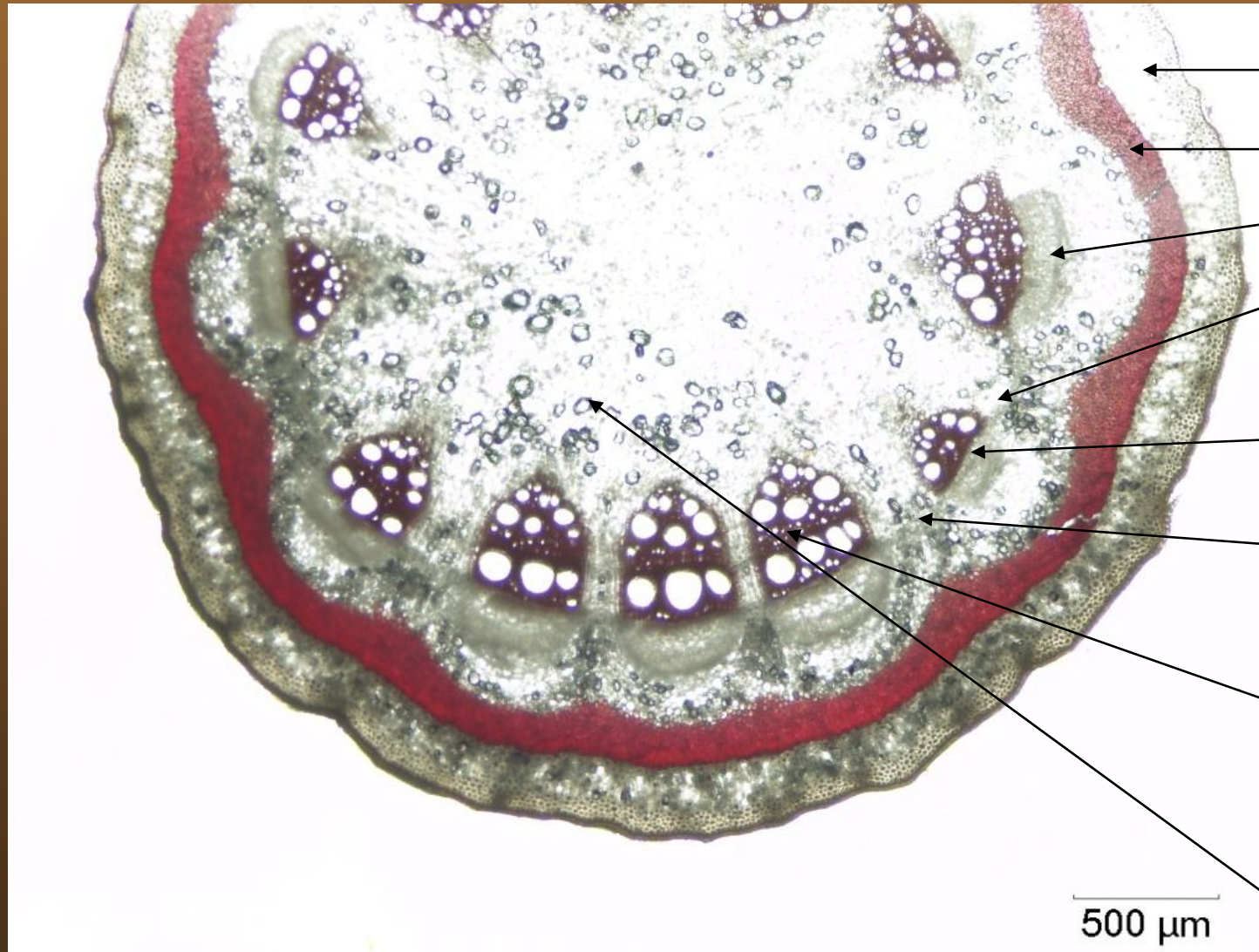
Aristolochia durior (podražec dřevnatý) – příčný řez stonkem
- cévní svazky uspořádané do kruhu (dvouděložné rostliny)

Kambium – dovnitř odděluje deuteroxylém (sek. dřevo), vně odděluje deuterofloém (sek. lýko), prim. dřeňové paprsky, sek. paprsky (= lýkodřevní paprsky)

Kolaterální cévní svazek – otevřený (má sek. meristém – kambium)
Podražec dřevnatý (*Aristolochia durior*) – příčný řez stonkem, c. sv. do kruhu

- parenchym
- sklerenchym
- floém
- souvislý kambiální válec
- fascikulární kambium
- interfascikulární kambium
- xylém
- dřeň

Kolaterální cévní svazek – otevřený (má sek. meristém – kambium)
Podražec dřevnatý (*Aristolochia durior*) – příčný řez stonkem, c. sv. do kruhu

interfascikulární
kambium

fascikulární
kambium

dřeň

xylém

souvislý kambiální
válec

floém

sklerenchym

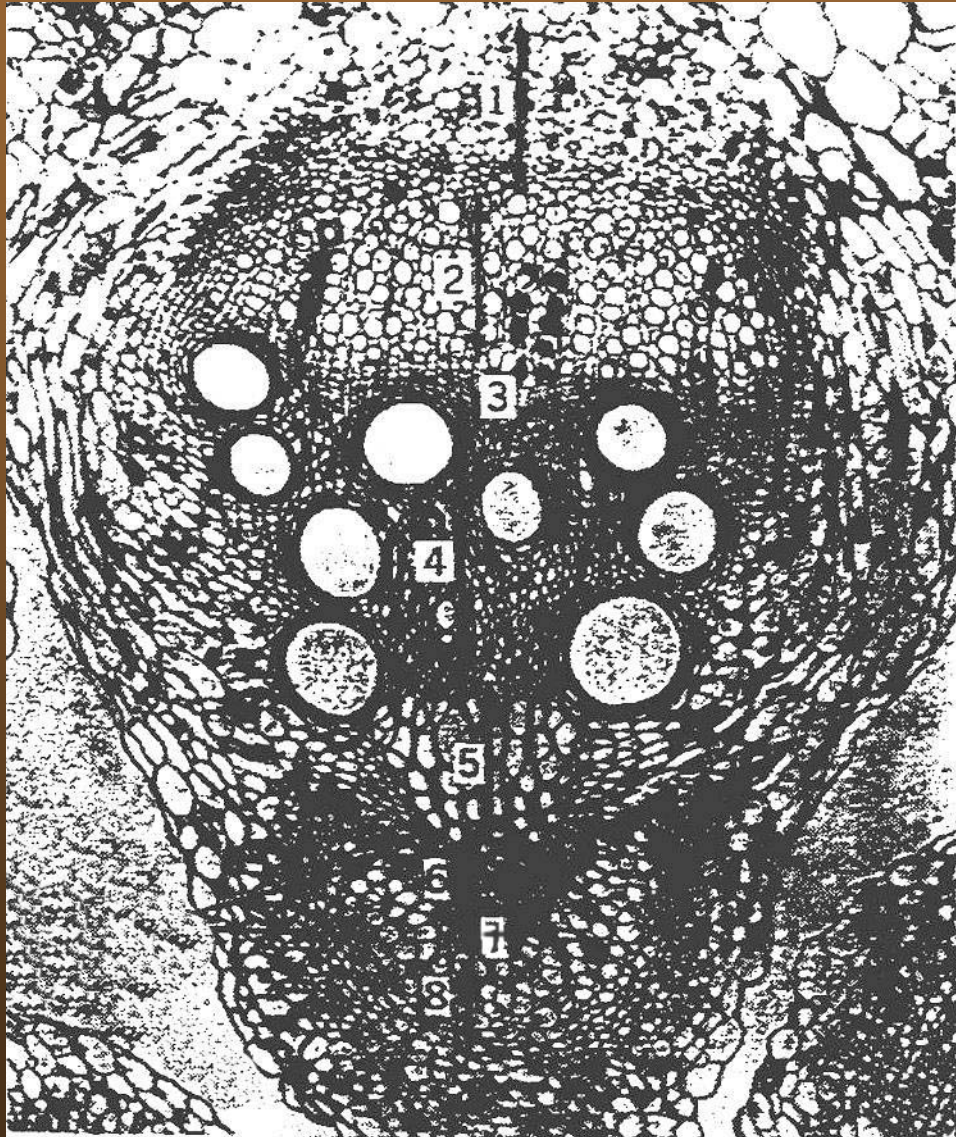
parenchym

kolenchym

200 μ m

Bikolaterální cévní svazek – otevřený

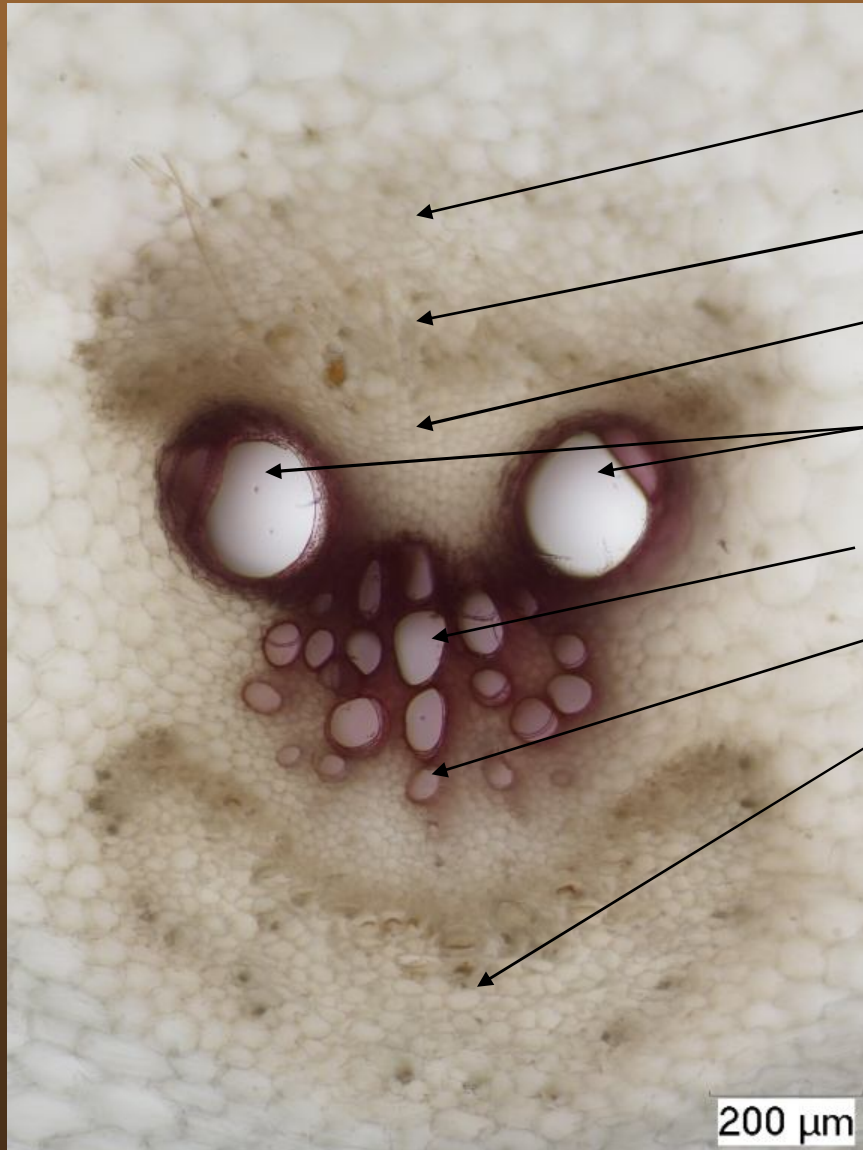
Cucurbita sp. – tykev – příčný řez stonkem

- 1) Primární floém } vnější floém
- 2) Sekundární floém
- 3) Kambium
- 4) Sekundární xylém
- 5) Metaxylém } xylém
- 6) Protoxylém } primární xylém
- 8) Vnitřní primární floém } vnitřní floém

Bikolaterální cévní svazek – otevřený

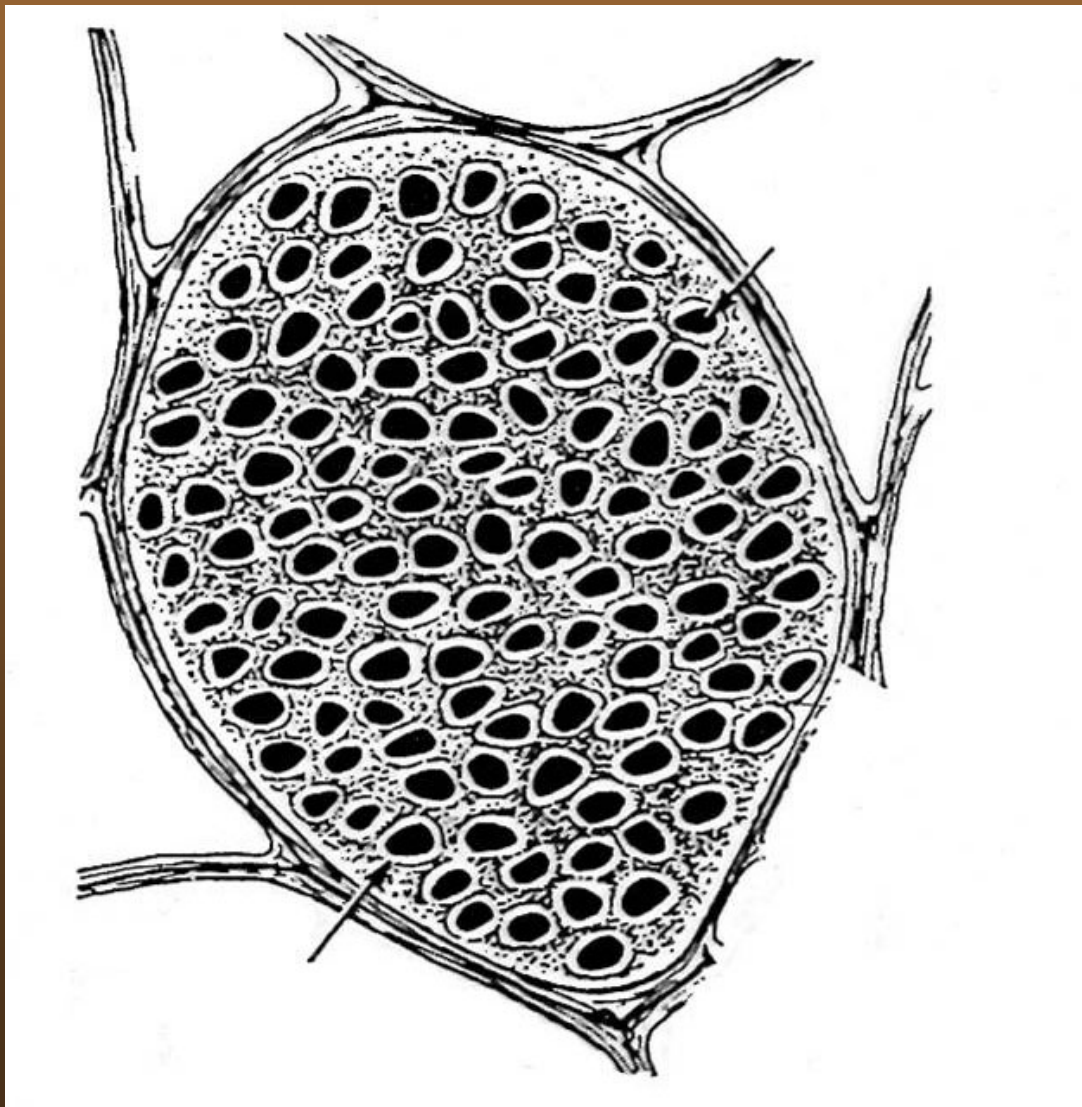
Tykev (*Cucurbita* sp.) – příčný řez stonkem

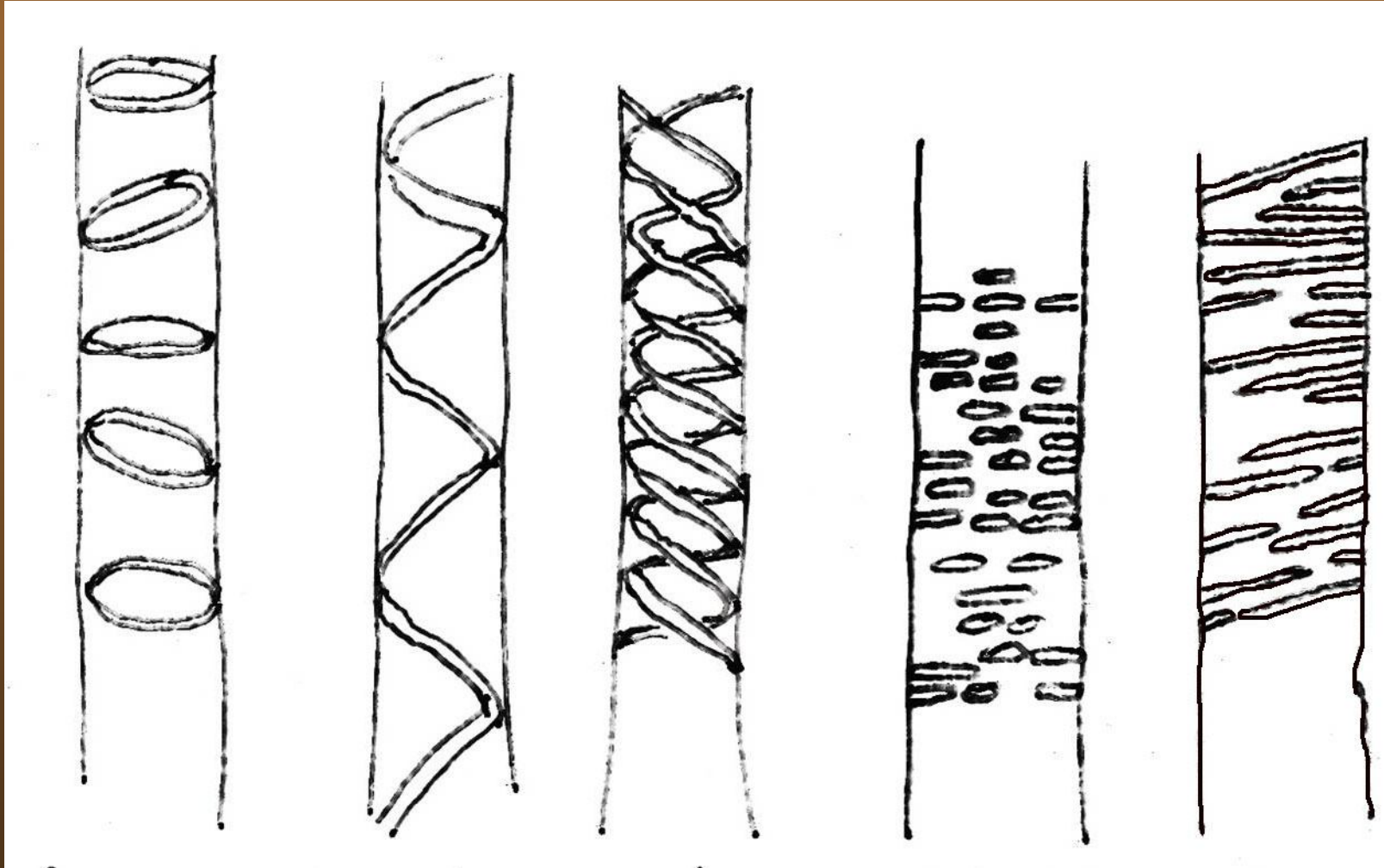
- 1) Primární floém } vnější floém
- 2) Sekundární floém
- 3) Kambium
- 4) Sekundární xylém
- 5) Metaxylém } xylém
- 6) Protoxylém } primární xylém
- 8) Vnitřní primární floém } vnitřní floém

Detail sítkovice

Příčná přehrádka s jedním velkým sítkem

Ztluštění buněčných stěn Tracheje, tracheidy

Ztluštění: kruhovitě

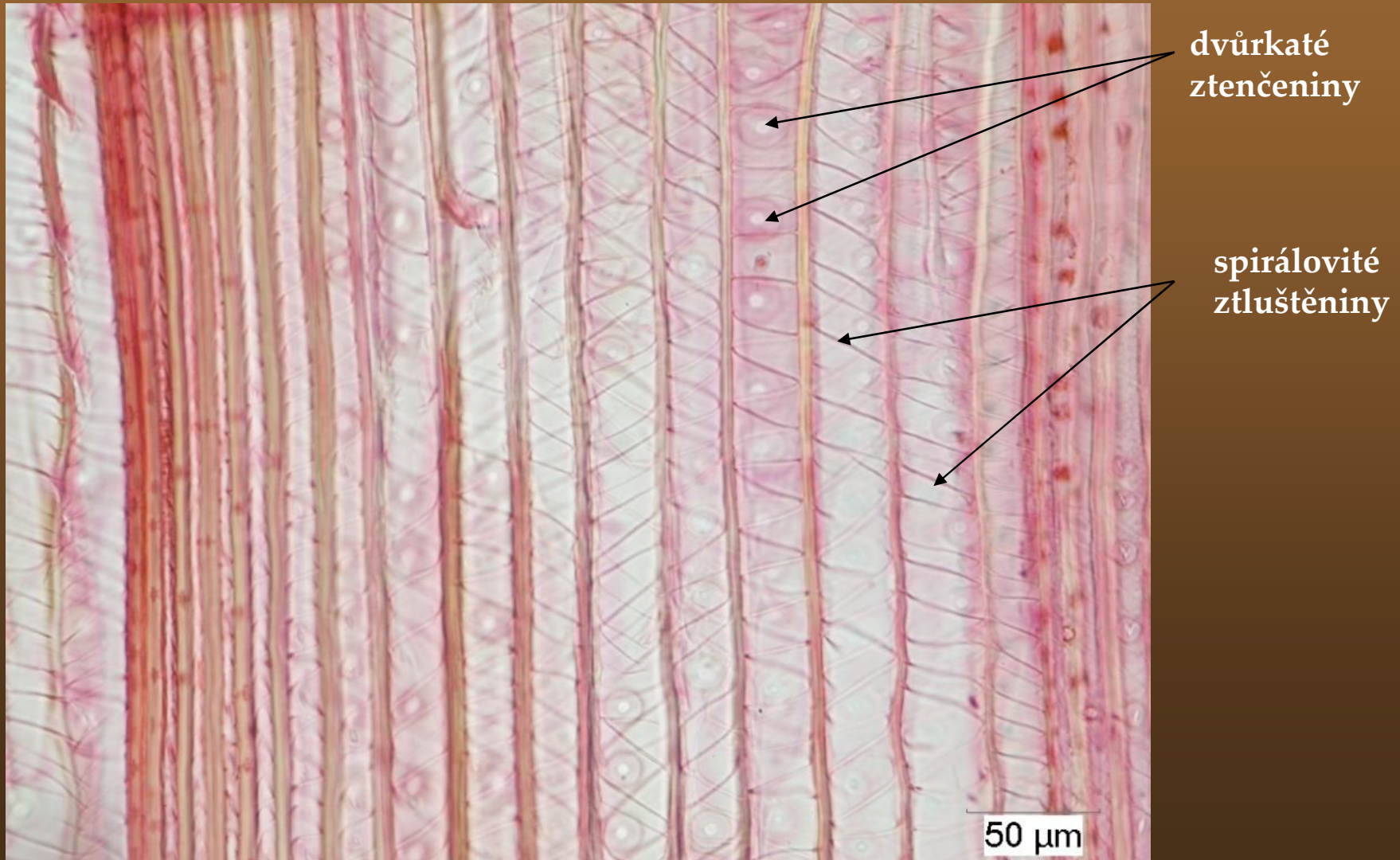
šroubovitě

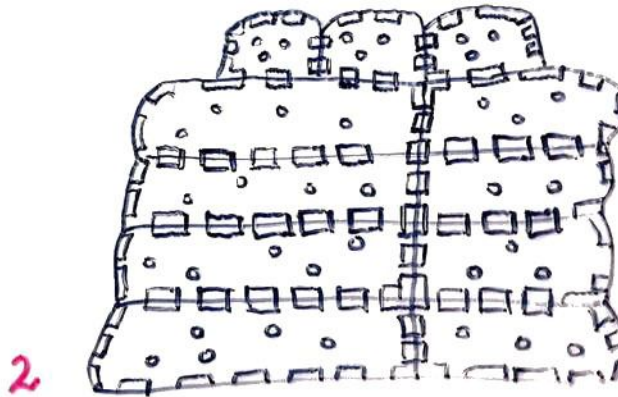
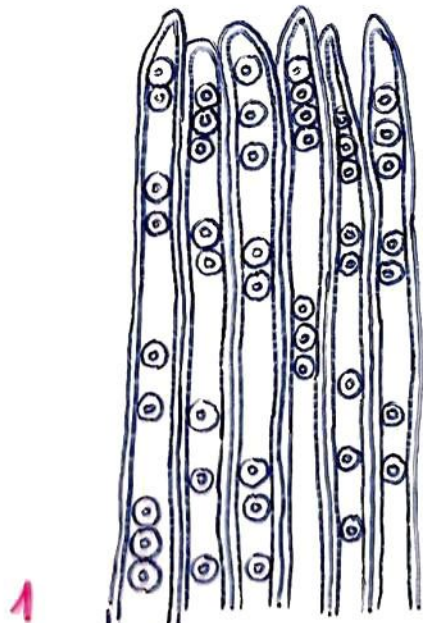
síťovitě

schodovitě

Ztenčenininy a ztluštěnininy buněčných stěn vodivých elementů dřeva

Tis červený (*Taxus baccata* L.) – radiální řez dřevní částí stonku

Picea abies

- 1) Tracheidy s typickými ztenčeninami
buněčné stěny – dvojtečkami
- 2) Parenchym dřevových paprsků

